

آشنایی با گواهی سپرده سکه طلا و صندوق طلا

اوراق گواهی سپرده طلا و زمینه پیدایش آن

با نزدیک شدن به زمان آغاز واگذاری دور اول تعداد ۵/۴ میلیون سکه بانکی، بانک مرکزی که می دید با عرضه گسترده این تعداد سکه، به دلیل برهم خوردن عرضه و تقاضا قطعا قیمت ها در بازار دستخوش این عرضه قرار گرفته و سیر نزولی را طی خواهند کرد، هم به منظور جلوگیری از متضرر شدن خریداران سکه ها و هم کنترل کردن بازار آزاد، سه طرح را به خریداران سکه پیشنهاد کرد تا در عوض سکه های خود، یکی از روش های پیشنهادی را انتخاب نمایند.

از این سه طرح یک طرح آن همان عرضه سکه در موعد مقرر بود که خیلی مورد رضایت بانک مرکزی نبود اما دو طرح دیگر شامل اخذ گواهی سپرده بانکی با نرخ سود ۲۴ درصد و فروش سکه ها همزمان با تحویل به خود شعب بانک با قیمت کارشناسی روز بانک بود که در آن زمان خیلی مورد توجه خریداران سکه قرار نگرفت و این افراد بیشتر ترجیح دادند تا به همان روش سنتی عمل کرده و با متحمل شدن کمی ضرر سکه های دریافتی را در بازار به فروش برسانند.

با تاثیر گرفتن بازار ارز و سکه از عوامل سیاسی و اقتصادی که منجر به قرار گرفتن قیمت ها در شیب نزولی شد، دارندگان سکه های پیش فروش که در این مدت متوجه شده بودند طرح های مطرح شده از سوی بانک مرکزی حداقل اگر سودی کمتر از سود متعارف بازار دارد اما از ریسک کمتری برخوردار بوده و به عنوان یک منبع مطمئن همراه در دسترس هستند، توجه شان به سمت این طرح ها معطوف شد. این معاملات با هدف شفافیت و امنیت توانست توجه بخشی از معامله گران سکه را به خود جلب کند و رونق این معاملات از این پس به فرهنگ سازی و آشنایی فعالان بازار طلا و سکه بستگی دارد.

گواهی سپرده سکه طلا برگه ای مشتمل بر دارایی فیزیکی سکه طلاست و حکم نقدی سکه را دارد با این تفاوت که مالک به جای نگهداری سکه به صورت فیزیکی برگه ای را که به نام او منتشر شده است، نگهداری می کند.

مکانیسم اوراق گواهی سپرده سکه طلا

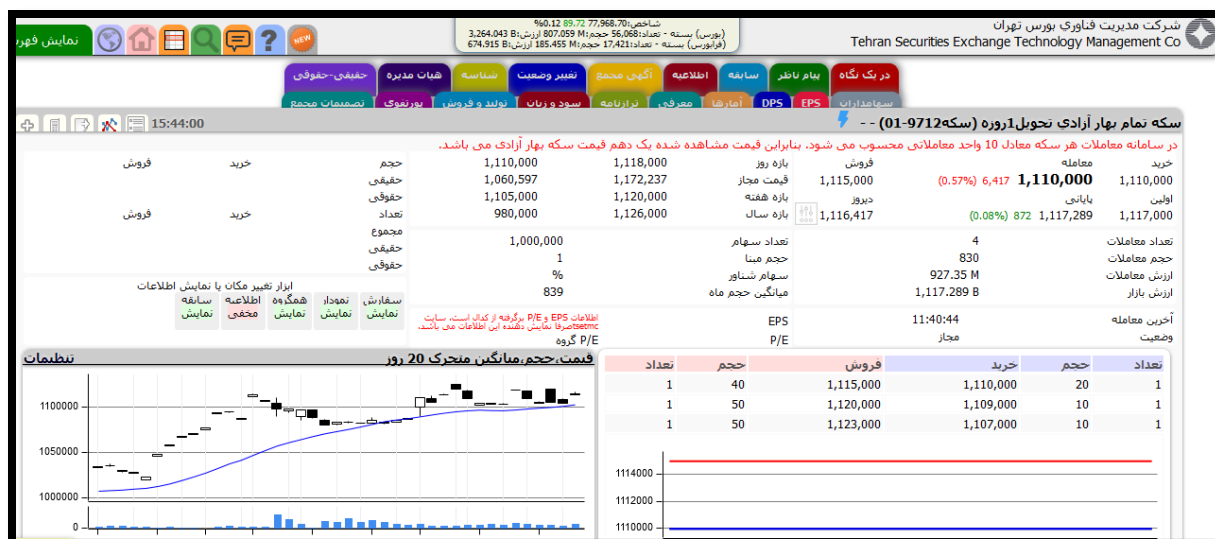

از اسفند سال گذشته ابزاری به نام گواهی سپرده طلا در بورس کالا راه‌اندازی شد. یکی از کارکردهای اصلی این ابزار مالی فراهم کردن امنیت در معاملات و نگهداری سکه طلا است به طوری که هر فردی که در منزل خود سکه دارد یا صرافان و معامله‌گرانی که هر روز سکه معامله می‌کنند، می‌توانند با تبدیل کردن دارایی خود به اوراق گواهی، بدون هیچ دغدغه به معامله یا نگهداری سکه بپردازند؛ چراکه گواهی سپرده طلا با نام است و حتی در صورت سرقت این گواهی، امکان دریافت سکه‌ها با مدارک شناسایی افراد نیز وجود دارد و به این ترتیب دغدغه‌ای برای امنیت سکه وجود نخواهد داشت.

کلیه دارندگان سکه بهار آزادی طرح امامی ضرب سال ۸۶ با عیار ۹۰۰ در هزار و وزن ۸.۱۳۳ گرم می‌توانند پس از اخذ کد بورسی از کارگزاران دارای مجوز فعالیت در این حوزه، به خزانه داری پردیس بانک رفاه (به عنوان انبار مورد تایید بورس کالا) مراجعه و سکه‌های خود را به کارشناسان مربوطه ارایه کنند. کارشناسان پس از تایید سلامت و کیفیت سکه‌ها نسبت به درج مشخصات در سامانه مربوط اقدام کرده و در آخر گواهی سپرده کالایی از سوی شرکت سپرده‌گذاری مرکزی و تسویه‌وجوه برای دارنده سکه‌های مورد تایید، صادر می‌شود. دارندگان گواهی می‌توانند نسبت به انجام معاملات گواهی سپرده‌های خود در بورس از ساعت ۸:۳۰ لغایت ۱۲:۳۰ هر روز کاری به صورت حراج پیوسته اقدام کنند. گفتنی است هزینه نگهداری هر قطعه سکه در انبار تنها ۵۰ ریال و هر بار هزینه کارشناسی ۵۰۰۰ ریال است.

معاملات گواهی سپرده کالایی سکه طلا طی روزهای کاری هفته از شنبه الی چهارشنبه با دوره پیش‌گشایش از ساعت ۸:۳۰ الی ۹ آغاز می‌شود و دوره گشایش و معاملات پیوسته آن از ساعت ۹ الی ۱۲:۳۰ ظهر می‌باشد. هم‌اکنون سیستم معاملاتی‌ای که برای گواهی سپرده سکه استفاده می‌شود، همان سیستم معاملاتی بورس تهران و فرابورس است که معاملات آن تحت نماد سکه در سایت شرکت مدیریت فناوری بورس تهران در حال انجام می‌باشد. معمولاً قیمت‌های سکه از ساعت ۱۰ یا ۱۱ صبح اعلام می‌شود و قیمت جهانی طلا نیز ساعت ۳ بعدازظهر و همزمان با آغاز روز در بازارهای جهانی تعیین می‌شود.

برخی محدودیت‌ها از جمله زمان انجام معاملات و همچنین نحوه دسترسی مانع از توسعه این معاملات شده است. بر همین اساس قرار است ساعت معاملات گواهی سپرده سکه و در عین حال سطح دسترسی سرمایه‌گذاران افزایش یابد.

براساس برنامه‌های بورس کالا، قرار است در بلند مدت امکان تسویه معاملات آتی سکه با گواهی سپرده طلا هم ایجاد شود که این موضوع می‌تواند موجب رونق بازار آتی سکه نیز شود؛ از طرفی امکان ارائه گواهی سپرده به جای وجه تضمین اولیه معاملات آتی هم وجود دارد که به نظر می‌رسد در آینده محقق شود.

مزایای اوراق گواهی

با قرار دادن سکه‌های طلا نزد بانک و در واقع با در اختیار قرار دادن طلا نزد دولت علاوه بر تقویت قدرت اقتصادی دولت، نرخ طلا نیز کنترل خواهد شد. به خصوص که اوراق گواهی سپرده طلا به صورت قرض الحسنه است. همچنین از آنجا که همواره دو عامل داخلی و خارجی بر نرخ طلا تاثیر می‌گذارد، با این روش می‌توان نوسانات داخلی قیمت طلا را تحت کنترل قرار داد. توسعه گواهی سپرده طلا به حفظ ارزش پول ملی کمک می‌کند با توسعه این ابزار می‌توان از رشد تورم در این بخش جلوگیری کرد.

از آنجا که ریسک نگهداری سکه طلا زیاد است در نتیجه بورس کالای ایران شرایطی را برای معامله‌گران فراهم کرده تا بتوانند با تهیه گواهی سکه طلا از امنیت لازم در معاملات برخوردار شوند. امنیت در معاملات و نگهداری سکه طلا مهمترین مزیت این ابزار مالی است، به طوری که هر فردی که نزد خود سکه دارد یا صرافان و معامله‌گرانی که هر روز سکه معامله می‌کنند، می‌تواند با تبدیل کردن دارایی خود به اوراق گواهی، بدون هیچ دغدغه به معامله یا نگهداری سکه بپردازند، بنابراین دغدغه‌ای برای امنیت سکه وجود نخواهد داشت.

یکی دیگر از مزیت‌های این معاملات این است که در بلند مدت قیمت پایه‌ای که به صورت روزانه مد نظر معامله‌گران آتی سکه قرار می‌گیرد، گواهی سپرده سکه خواهد بود که حکم قیمت نقدی سکه را دارد. قرار گرفتن گواهی سپرده سکه طلا به عنوان وثیقه برای

اخذ تسهیلات از سیستم بانکی، معافیت مالیاتی خرید و فروش این اوراق، انتقال بخشی از سفته بازی های بازار سکه از معاملات نقدی به گواهی سپرده و پیش بینی فعالیت قابل توجه صندوق های کالایی که در آینده راه اندازی می شوند بر روی این معاملات، از دیگر مزایای راه اندازی این معاملات در بورس کالای ایران به شمار می رود.

طرح گواهی سپرده کالایی که برای طلا ایجاد شده است، می تواند برای بسیاری از کالاهای دیگر نیز ایجاد شود و توسعه این ابزار نیازمند فرهنگ سازی و تبلیغات است.

چشم انداز اوراق گواهی سپرده طلا

پیش بینی می شود اوراق گواهی سکه رفته رفته جایگزین سکه فیزیکی شود و با افزایش بازیگران و عمق این بازار، کشف نرخ لحظه ای و واقعی سکه در این معاملات اتفاق افتد. براساس برنامه ریزی صورت گرفته در بورس کالای ایران، گواهی سپرده طلا می تواند در آینده جایگزین وجه تضمینی اولیه معاملات آتی سکه شود. حجم کنونی معاملات سپرده سکه برای شروع خوب است اما انتظار می رود با فرهنگ سازی بیشتر و آشنایی معامله گران با این ابزار کالایی، حجم تقاضا افزایش یابد .

براساس برنامه های بورس کالا، قرار است در بلند مدت امکان تسویه معاملات آتی سکه با گواهی سپرده طلا هم ایجاد شود که این موضوع می تواند موجب رونق بازار آتی سکه نیز شود؛ از طرفی امکان ارائه گواهی سپرده به جای وجه تضمین اولیه معاملات آتی هم وجود دارد که به نظر می رسد در آینده محقق شود.

براساس پیش بینی هایی که در مورد توسعه این معاملات می شود بورس کالا برنامه های جدیدی را برای توسعه این معاملات به صورت آنلاین آغاز کرده است. آنلاین کردن معاملات و ایجاد تناسب در ساعت معاملات سطح دسترسی به این بازار را افزایش می دهد.

با شناساندن گواهی سپرده به فعالان بازار طلا و سکه و همچنین با راه اندازی بازار آتی ارز، بورس کالای ایران در آینده ای نزدیک نقش قابل توجهی در راستای شفافیت معاملات و قیمت طلا و ارز خواهد داشت.

صندوق طلا چیست؟

صندوق طلا بحث تازه‌ای نیست و مقامات بورسی پیش از این نیز راه‌اندازی چنین صندوقی را پیشنهاد داده بودند. فعالان بورسی معتقدند سازوکار صندوق طلا می‌تواند جذابیت کافی برای سرمایه‌گذاران ایجاد کند، به‌رغم اینکه ریسک صندوق هم با توجه به نوسان‌های بازار جهانی طلا بالاست. در صندوق سرمایه‌گذاری طلا مدیر صندوق با انتشار گواهی‌های سرمایه‌گذاری، وجوه سرمایه‌گذاران را جمع‌آوری کرده و به وکالت از طرف آنها اقدام به خرید طلا می‌کنند، بدین ترتیب صاحبان گواهی‌ها مالکان مشاع دارایی‌های صندوق خواهند بود که ترکیبی از پول نقد و طلا است. درنهایت صاحبان گواهی می‌توانند متناسب با گواهی‌نامه‌های خود طلا یا قیمت روز طلا را دریافت کنند.

یکی از موانع تشکیل این صندوق‌ها تا به امروز بحث تعهد فیزیکی طلا بوده است. همانطور که در بحث خرید و فروش فیزیکی طلا نسبت به برخی از پروژه‌های دیگر محدودیت‌هایی وجود دارد و مباحث امنیتی نیز مطرح است، در مورد صندوق‌های طلا نیز چنین موضوعی صدق می‌کند و ممکن است شرکت‌های مدیریت‌داری و یا شرکت‌های تامین سرمایه‌آمادگی لازم برای مسایل ایمنی و امنیتی این اموال را نداشته باشند. به سبب این عدم‌آمادگی، راه‌اندازی صندوق‌های طلا موقوف شد به اینکه این صندوق‌ها بتوانند همانند قراردادهای آتی سکه یا گواهی سپرده طلا در قالب محصولات مالی طلا سرمایه‌گذاری کنند.

هم‌اکنون با بحث راه‌اندازی گواهی سپرده طلا در بورس کالا این مشکل مرتفع شده و تا یک ماه آینده این صندوق‌ها راه‌اندازی خواهند شد و می‌توانند از طریق گواهی‌های سپرده طلا به فعالیت بپردازند. انتظار می‌رود به زودی شاهد تاسیس نخستین صندوق طلا در کشور، در تأمین سرمایه‌لوتوس پارسین باشیم. با توجه به اینکه صندوق از پشتوانه کالایی یعنی طلا برخوردار است احتمال دارد بورس کالا مدیر این صندوق باشد.

تفاوت صندوق طلا با صندوق با درآمد ثابت

صندوق‌های با درآمد ثابت، سود ثابتی پرداخت می‌کنند، اما سرمایه‌گذارانی که در صندوق طلا سرمایه‌گذاری می‌کنند از دو جهت سود می‌برند. یکی تغییرات خود قیمت طلا در بازار است که ناشی از این تغییرات سرمایه‌گذاران متضرر یا منتفع می‌شوند و دیگری در ماهیت اهرمی این صندوق‌هاست.

صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلا فی‌النفسه دارای اهرمی است که می‌تواند در زمانی که قیمت طلا کاهش می‌یابد با هیچ کردن (hedge) موقعیت صندوق از زیان پیشگیری کند و در برهه‌هایی که قیمت طلا روند افزایشی دارد، با اهرمی که ایجاد می‌کند سود بیشتری به سرمایه‌گذاران اختصاص دهد.

به سرمایه‌گذارانی که قصد سرمایه‌گذاری در صندوق‌های طلا دارند، پیشنهاد می‌شود که بهتر است بخشی از پرتفوی صندوق سرمایه‌گذاری خود را در قراردادهای آتی سکه سرمایه‌گذاری کنند تا بتوانند با موقعیت‌های مختلفی که این سرمایه‌گذاری در بازار به خود می‌گیرد برای سرمایه‌گذاران سود مازادی ایجاد کند.

مزایای صندوق طلا

از مزایای طراحی و به کارگیری این صندوق‌ها می‌توان به حذف ریسک نگهداری طلا (سرقت)، کاهش هزینه مبادلات، سهولت در نقل و انتقال طلا، بهره‌گیری از نوسانات قیمت طلا از طریق خرید و فروش این اوراق و یا نگهداری آنها و بهره‌گیری از افزایش قیمت طلا و متعاقب آن افزایش قیمت این اوراق در بلندمدت اشاره نمود. صندوق سرمایه‌گذاری طلا کمک می‌کند نقدینگی به بازار سرمایه بیاید و این امکان را فراهم می‌کند که بازاری مانند طلا که ماهیت شفافیتی ندارد با ورود به بازار سرمایه قابل رصد شود.

مکانیسم صندوق طلا در بازار سرمایه

طرح ابتدایی برای صندوق طلا با مکانیسمی به این شرح بود. با اعلام مدیر صندوق، سرمایه‌گذاران علاقه‌مند، در قبال دریافت گواهی سرمایه‌گذاری، معادل ارزش آن گواهی‌ها در صندوق طلا سرمایه‌گذاری نموده و وجوه نقد واريز می‌کنند. مدیر صندوق به وکالت از سرمایه‌گذاران، وجوه جمع‌آوری شده را به طلا (با نوع و قیمت مشخص که از قبل در امیدنامه قید شده) تبدیل می‌نماید. دارندگان گواهی‌های سرمایه‌گذاری به مقدار سرمایه‌گذاری خود در صندوق و هر آنچه از محل این وجوه خریداری شود و سایر دارایی‌ها و مطالبات صندوق پس از کسر بدهی‌ها به طور مشاع مشارکت دارند. مدیر صندوق، طلاهای خریداری شده را نزد امین معتبر صندوق (مانند بانک‌ها) برده تا بعد از ارزیابی نزد امین نگهداری شود. در این حالت مسئولیت نگهداری طلا به عهده امین خواهد بود و باید بابت هر گونه خدشه وارده به مشخصات طلا خسارت را پرداخت کند.

از مکانیسم این صندوق می‌توان به این موضوع اشاره کرد که دارایی صندوق شمش طلاست و برای مثال هر واحد سرمایه‌گذاری می‌تواند یک گرم طلا باشد. ضمن اینکه ارزش دارایی براساس قیمت جهانی طلا و ارز تعیین می‌شود.

با توجه به مشکلات موجود درخصوص تعهد فیزیک طلا و نظر به راه اندازی اوراق گواهی سپرده طلا باید دید ساز و کار جدید و جزییات طرح به چه صورت خواهد بود.

کارگزاری آرمان تدبیر نقش جهان

فهیمة رستمیان

مرداد ماه ۱۳۹۵

